

Sygn. akt VI U 2294/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 listopada 2013 r. w S.

sprawy B. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania B. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 7 marca 2012 roku nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B. J. prawo do emerytury poczynając od 1 listopada 2011 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 marca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił B. J. prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa o emerytury. Wskazał, że w warunkach szczególnych pracował powyżej 15 lat. W tym zakresie wniósł o uwzględnienie w jego stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia: od 1 września 1965 r. do 22 czerwca 1968 r. oraz od 3 stycznia 1969 r. do 5 grudnia 1970 r. w Hucie (...) SA w K., od 15 lutego 1971 r. do 1 kwietnia 1974 r. w (...), od 7 sierpnia 1974 r. do 29 lutego 1976 r. w (...) Zakładach (...) w K., od 16 lipca 1976 r. do 15 września 1977 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz od 1 października 1977 r. do 25 marca 1987 r. w Przedsiębiorstwie (...) w K.,

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy odmówił uwzględnienia w stażu pracy w warunkach szczególnych wskazywanych okresach z uwagi na brak świadectw pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. J. urodził się w dniu (...)r., nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W dniu 17 listopada 2011 roku złożył w ZUS wniosek o emeryturę.

Na dzień 31 grudnia 1998 r. legitymował się ogólnym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 31 lat, 10 miesięcy i 11 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Bezsporne, a nadto dowody:

- wniosek – k. 1 plik III akt rentowych;
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 6 plik III akt rentowych.

B. J. stale pracował w szczególnych warunkach, będąc zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy:

- od 3 stycznia 1969 r. do 5 grudnia 1970 r. w Hucie (...) SA w K. – gdzie wykonywał prace w zakładzie produkującym aluminium na stanowisku ślusarza (wykaz A dział III poz. 40 pkt 1 zał. Nr 1 do zarządzenia nr 3 (...) z 30.03.1985 r. (1 rok, 11 miesięcy i 3 dni pracy w warunkach szczególnych),
- od 7 sierpnia 1974 r. do 29 lutego 1976 r. w (...) Zakładach (...) w K. na stanowisku ślusarza - wykonywał prace w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych (1 rok, 6 miesięcy i 26 dni pracy w warunkach szczególnych),
- od 1 kwietnia 1987 r. do 31 lipca w Zakładach (...) S.A. – gdzie wykonywał prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz. 24) (1 rok 4 miesiące pracy w warunkach szczególnych).

Bezsporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z 2.10.2012 r. - koperta k. 47, 124 akt sprawy;
- świadectwo pracy w warunkach szczególnych z 2.10.2022 r. - koperta k. 49, 74 akt sprawy;
- świadectwa pracy - k. 10, 11 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 12.10.2012 r. - koperta k. 74, 124 akt sprawy;
- pismo ZUS z 10.04.2013 r. – k. 114 akt sprawy.

W okresie od 1 września 1965 r. do 22 czerwca 1968 r. ubezpieczony był zatrudniony w Hucie (...) SA w K. w celu nauki zawodu – jako uczeń praktycznej nauki zawodu.

Dowody:

- świadectwo pracy – k. 9 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- legitymacja ubezpieczeniowa – k. 6 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- zaświadczenie z 2.10.2012 r. – k. 48 akt sprawy.

W okresie od 15 lutego 1971 r. do 1 kwietnia 1974 r. B. J. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) na stanowisku monterza (montera konstrukcji stalowych). (...) specjalizowało się w budowach elektrowni i dużych zakładów przemysłowych, w związku z czym monterzy pracowali na wysokościach przy montażu konstrukcji metalowych.

W ramach swoich obowiązków ubezpieczony zajmował się wyłącznie montażem konstrukcji stalowych na wysokości pod bloki energetyczne elektrowni (...). Ubezpieczony pracował przy blokach numer 7 i 8. Do obowiązków B. J. należało skręcanie konstrukcji stalowych, obcinanie, łączenie styków – spawanie elektryczne. Prace wykonywał wyłącznie na wysokości powyżej 3m, gdyż pierwszy strop zaczynał się na poziomie 8-10 metrów. Na poziomie zerowym ubezpieczony pracował wyłącznie w momencie rozpoczynania stawiania konstrukcji.

Dowody:

- legitymacja ubezpieczeniowa – k. 6 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- zaświadczenie – k. 10 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- pismo z 23.10.2012 r. – k. 59 akt sprawy;
- akta osobowe – koperta k. 60 akt sprawy, w szczególności: umowa o pracę z 15.02.1971 r., karta obiegowa zmiany z 1971 r.;
- zeznania ubezpieczonego B. J. – k. 75v-77 akt sprawy;
- zeznania świadka F. G. – k. 149 akt sprawy.

W okresie od 16 lipca 1976 r. do 15 września 1977 r. B. J. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku starszego technika budowy i kierownika robót.

Do zakresu obowiązków ubezpieczonego w czasie tego zatrudnienia należało kierowanie całokształtem prac nadzorowanego odcinka, zabezpieczenie środków produkcji w postaci sprzętu i materiałów, sprawowanie nadzoru nad terminowym rozliczaniem robót, kontrolowanie i nadzorowanie prawidłowego i ekonomicznego wykorzystania przydzielonych środków produkcji, kontrola stanowisk roboczych pod względem BHP, kontrola jakości wykonanych robót. Dodatkowo w zakresie jego czynności wskazano, że do jego obowiązków miało należeć opracowywanie harmonogramów zapotrzebowań, zabezpieczenie dokumentacji technicznej, sporządzanie rozliczeń finansowych, rozliczeń materiałowych, prowadzenie dziennika budowy. Prac tych nie wykonywał, organizacją budowy, przygotowaniem produkcji, finansami, ekonomiką, kontrolą kosztów i sprawami socjalnymi zajmowały się wyspecjalizowane służby, nad całością których pieczę sprawowało Biuro (...), które nadzorowało terminowość realizacji prac, ponoszone koszty, sprawy pracownicze. Ubezpieczony w tym czasie pracował w terenie, nadzorując prace przy wykonywaniu instalacji zewnętrznych w oczyszczalni ścieków w S., elektrowni (...). Ubezpieczony nadzorował prace robotników kładących rurociągi w głębokich wykopach. Podlegali mu spawacze, szlifierze, monterzy. Na tożsamym jak ubezpieczony stanowisku - technika budowy, starszego technika budowy, kierownika robót w (...) w P. był zatrudniony R. A. (1). Pracodawca potwierdził w wystawionym świadectwie pracy w warunkach szczególnych, że prace wykonywane przez R. A. w tym przedsiębiorstwie na tych stanowiskach były pracami w warunkach szczególnych – jako prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorce inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz. 24). W wystawionym mu dokumencie wskazano, że sprawował on dozór inżynieryjno – techniczny nad pracownikami wykonującymi prace wymienione w dziale V wykazu A: 1. Roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, 2. Budowa oraz remont chłodni kominowych i kominów przemysłowych, 3. Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, 4. Prace zbrojarskie i betoniarskie, 5. Prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, 6. Prace malarskie konstrukcji na wysokości oraz w dziale XIV: 5. Prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - posługiwanie się przyrządami optycznymi (niwelatory i teodolity), 12. Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodnorodowym. Wskazano, że R. A. nadzorował prace robotników budowlanych, kopaczy, izolatorów, monterów sieci ciepłych, monterów izolacji budowlanych, monterów wentylacji i klimatyzacji, monterów instalacji wodno – kanalizacyjnych, instalacji grzewczych, instalacji przemysłowych, monterów kotłów i

armatury przemysłowej, instalacji stacji uzdatniania wody, instalacji odpylania o odsiarczania, monterów konstrukcji stalowych, spawaczy, operatorów sprzętu ciężkiego.

Dowody:

- legitymacja ubezpieczeniowa – k. 6 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- świadectwo pracy – k. 13 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- akta osobowe B. J. z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) – koperta k. 67 akt sprawy, w szczególności zakres czynności;
- zeznania ubezpieczonego B. J. – k. 75v-77 oraz złożone na rozprawie w dn. 6.11.2013 r. w wersji elektronicznej;
- zeznania świadka R. A. (1) – k. 149v akt sprawy;
- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych dot. R. A. – k. 163-165 akt sprawy;
- dokumenty z akt ZUS dot. R. A.: raport ustalenia uprawnień - k. 166; decyzja z 7.02.2013 r. o przyznaniu emerytury R. A. – k. 167-168 akt sprawy.

W okresie od 1 października 1977 r. do 25 marca 1987 r. B. J. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w K. kolejno na stanowiskach: kierownika obiektu, kierownika grupy robót oraz kierownika budowy.

Na początku zatrudnienia ubezpieczony pracował jako technik budowy w szklarniach w K., gdzie był wykonywany montaż rurociągów zasilających z elektrowni do W., gdzie znajdowały się szklarnie. Rurociągi były budowane na wysokości 6-7 metrów nad drogą. Do zadań ubezpieczonego należało przygotowanie tych prac i bezpośredni nadzór nad ich wykonaniem. Ubezpieczonemu podlegali spawacze oraz monterzy konstrukcji stalowych.

Od stycznia 1978 r. do października 1984 r. ubezpieczony oddelegowany był do pracy na terenie działających już w tym czasie Zakładów (...) w P.. W okresie przedmiotowego zatrudnienia wypłacano mu dodatek za pracę w szkodliwych warunkach.

Pierwszą pracą, którą tam nadzorował był montaż przepompowni ścieków kwaśnych; ubezpieczony zajmował wówczas stanowisko kierownika obiektu. Prace trwały do grudnia 1982 r. Przepompownia była montowana na terenie działających już w tym czasie zakładów (...), a dokładnie na granicy kombinatu (...) i (...). Była to praca na otwartym powietrzu, wykonywana według technologii miejskiej, ślimakowej. Ubezpieczony był przez cały czas obecny przy montażu. Prace nadzorcze polegały na tym, że codziennie przed rozpoczęciem pracy miał obowiązek przeszkolić pracowników, a potem przebiegał się i siedł z nimi na teren budowy. Budowana przepompownia była przepompownią otwartą, montaż odbywał się w głębokich wykopach - na głębokości 12, 14 metrów. Ubezpieczony nadzorował wówczas bezpośrednio prace monterów, spawaczy i operatorów dźwigów. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy - osiem godzin dziennie, a czasem dłużej - nawet czternaście godzin dziennie. Na terenie budowy do dyspozycji ubezpieczonego był barak, w którym wykonywał on powierzone mu prace biurowe. W ramach prac biurowych ubezpieczony zajmował się sprawdzaniem faktur za wykonane roboty i wyciskał wynagrodzenia dla pracowników; podpisywał też karty dla operatorów. Prace te miały marginalny charakter, łącznie nie zajmowały ubezpieczonemu więcej niż jeden dzień w miesiącu.

Kolejną pracą, którą wykonywał B. J. w czasie pracy w tym przedsiębiorstwie była praca przy montażu stacji uzdatniania wody oraz trzech zbiorników stalowych przy tej stacji. To także była praca wykonywana na terenie działającego kombinatu chemicznego, obok rozdzielni elektrycznej, wykonywana w otwartym terenie. Do obowiązków ubezpieczonego należał bezpośredni nadzór nad rozładunkiem dostarczanych urządzeń które przyływały z Francji statkami do portu, a następnie już na miejscu nadzorował bezpośrednio montaż, który odbywał się przez dach.

Ubezpieczonemu w tym czasie podlegało około 50 osób: monterzy, spawacze, operatorzy dźwigów. Tę pracę ubezpieczony wykonywał około roku. Dodatkowo nadzorował wówczas montaż trzech zbiorników stalowych o pojemności około 50.000 m³ przeznaczonych do magazynowania wody zdemineralizowanej. Nadzorował wówczas takie same grupy pracowników, jak we wcześniejszym okresie. Obowiązki biurowe miał takie same jak we wcześniejszym okresie i zajmowały mu tyle samo czasu.

Kolejną pracą była praca przy budowie konstrukcji stalowych i rurociągów technologicznych w drodze numer (...), znajdującej się także na terenie Zakładów (...). Rurociągi i konstrukcje były stawiane od elektrociepłowni wzdłuż drogi i biegły aż do kombinatu (...). W pierwszej kolejności do obowiązków ubezpieczonego należał nadzór nad przygotowaniem konstrukcji – cięciem, spawaniem, łączeniem, a następnie ich piaskowaniem, ewentualnie malowaniem. Następnie nadzorował budowę rurociągów. Nadzór nad tymi pracami trwał przez około 6-7 miesięcy.

Na terenie Zakładów (...) w P. ubezpieczony nadzorował również prace na innych budowach: budową centrali telefonicznej, kładzeniem rurociągów, instalacji ciepłowniczej, budową stacji demineralizacji wody.

W okresie kiedy ubezpieczony pracował na terenie Zakładów (...), podlegały mu dodatkowo budowy w Ś., G. i w S.. W Ś. były prowadzone prace w porcie, w G. – budowa kotłowni, a na terenie S. - doprowadzenie ciepłownika pod budynki przy ulicy (...). Na stałe ubezpieczony przebywał na terenie (...) P., natomiast do Ś. czy G. jeździł co jakiś czas, np. co dwa miesiące na jeden dzień. Na co dzień na tych budowach bezpośredni nadzór wykonywali podlegli ubezpieczonemu brygadziści i inspektor nadzoru. Kiedy ubezpieczony przebywał na tych budowach do jego obowiązków należała kontrola postępów prac. Kiedy nadzorował budowy w S. organizował pracę tak, że w P. był do 13-14.00, potem jechał do S. na 1-2 godziny i z powrotem wracał do P.. Szacunkowo około 70% czasu spędzał w P., a resztę na pozostałych budowach. Na nich także nadzorował pracę takich samych grup zawodowych, jak na terenie kombinatu w P..

W listopadzie 1984 r. ubezpieczonemu powierzono prowadzenie odcinka budowy Centrum Onkologii w W.. Zajmował się tam bezpośrednim nadzorem nad budową rurociągów zasilających, rurociągów c.o., kanalizacji, odpływów, konstrukcji pod wymienniki i pompy.

W okresie od 29 lipca 1985 r. do 4 października 1985 r. ubezpieczony był oddelegowany do pracy na budowie eksportowej w Austrii, gdzie w centrum była budowana klinika. Pracował tam jako monter-spawacz przy montowaniu rurociągów (instalacji c.o., do przesyłania ciepła technologicznego).

Z kolei w okresie od 19 października 1985 r. do 15 sierpnia 1986 r. B. J. był oddelegowany do pracy na budowie eksportowej w NRD. Pracował wówczas jako monter konstrukcji stalowych, a zarazem brygadzista pracujący. Wykonywał w tym czasie pracę na wysokości, także wymagającą spawania.

Wreszcie, w okresie od 12 stycznia 1987 r. do 11 lutego 1987 r. B. J. był oddelegowany do pracy na budowie eksportowej w RFN, gdzie pracował przy budowie domów, wykonując pracę montera rurociągów, montera instalacji c.o., montera wentylacji.

Dowody:

- legitymacja ubezpieczeniowa – k. 6 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- świadectwo pracy – k. 14 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- karty wynagrodzeń – k. 17- 22 plik KPU w aktach ZUS O/S.;
- akta osobowe – koperta k. 41 akt sprawy, w szczególności: wniosek z 16.03.1987 r., pismo z 25.08.1986 r., pismo z 17.10.1985 r., pismo z 11.03.1987 r., wnioski urlopowe z lat 1986-1987, stwierdzenie przygotowania zawodowego z grudnia 1983 r., delegacja z 10.01.1978 r., angaż z 30.01.1978 r., umowa o pracę z 1.08.1979 r., zakresy obowiązków, angaż z 20.11.1984 r.;

- zeznania ubezpieczonego B. J. – k. 75v-77 oraz złożone na rozprawie w dn. 6.11.2013 r. w wersji elektronicznej;
- angaż z 5.11.1985 r. – k. 79 akt sprawy;
- umowa o pracę z 29.10.1985 r. – k. 80-81 akt sprawy;
- zeznania świadka P. P. – k. 195-196 akt sprawy;
- zeznania świadka G. Ś. – k. 204-204v akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2013 r. (t. jedn. Dz. U. z 2009 Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

W ust. 2 wskazano, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis §4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu §2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie A w dziale V dotyczącym prac w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych pod pozycją 5 wskazano że pracami w szczególnych warunkach są „prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości”. Natomiast w dziale XIV, dotyczącym prac różnych, pod pozycją 24 wskazano, że pracą w warunkach szczególnych jest praca polegająca na „kontrolu międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji

i usług oraz dozorce inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Rozporządzenie z 7 lutego 1983r. jest aktem prawa powszechnego, odnoszącym się do pracowników wszystkich branż. Dodatkowo, w przepisie §1 ust. 2 zamieszczono jednak upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych do ustalenia - w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych - w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. W praktyce upoważnienie to oznacza jednak tylko tyle, że poszczególni ministrowie mogą ewentualnie doprecyzować rodzaje owych stanowisk pracy. W przypadku branży, w jakiej zatrudniony był ubezpieczony, określenia stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych dokonał Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w zarządzeniu nr 9 z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty. W załączniku nr 1 do tego zarządzenia, w dziale V pod poz. 5 doprecyzowano, że do prac przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości należą prace pracowników zajmujących stanowiska: monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości, monter konstrukcji żelbetowych i prefabrykowanych na wysokości, cieśla wykonujący prace na wysokości, wagowego, robotnika transportowego i magazynowego, strażnika kontrolera w (...). Natomiast w dziale XIV pod pozycją 24 wskazano, że przez „kontrolę międzyoperacyjną, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” należy rozumieć stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie (stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy).

W sprawie poza sporem pozostawał fakt, że ubezpieczony ukończył 60 lat w dniu 18 kwietnia 2011 roku, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz iż posiada łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat. W toku postępowania sądowego – w związku z przedłożeniem przez ubezpieczonego nowych dokumentów – świadectw pracy w warunkach szczególnych – organ rentowy uznał, że w stażu pracy w warunkach szczególnych można by uwzględnić wnioskowane przez niego okresy zatrudnienia - w od dnia 3 stycznia 1969 r. do 5 grudnia 1970 r. w Hucie (...) SA w K. – prace w zakładzie produkującym aluminium na stanowisku ślusarza (wykaz A dział III poz. 40 pkt 1 zał. Nr 1 do zarządzenia nr 3 (...) z 30.03.1985 r.), od 7 sierpnia 1974 r. do 29 lutego 1976 r. w (...) Zakładach (...) w K. na stanowisku ślusarza - prace w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych oraz od 1 kwietnia 1987 r. do 31 lipca w Zakładach (...) SA – prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorce inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz. 24). Okresy pracy w ww. zakładach, stanowią łącznie 5 lat 3 miesiące i 6 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Bezspornym było również, że ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 15 lutego 1971 r. do 1 kwietnia 1974 r. w (...) na stanowisku montera, w okresie od dnia 16 lipca 1976 r. do 15 września 1977 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku starszego technika budowy i kierownika robót oraz w okresie od 1 października 1977 r. do 25 marca 1987 r. w Przedsiębiorstwie (...) w K. kolejno na stanowisku kierownika obiektu, kierownika grupy robót oraz kierownika budowy. Przedmiotem sporu pozostawało wyłącznie ustalenie, czy wypracowany przez ubezpieczonego okres pracy w wyżej wskazanych zakładach pracy należy uznać za okres pracy w szczególnych warunkach. Podstawą nieuznania przez organ rentowy pracy wykonywanej w (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz w Przedsiębiorstwie (...) w K. jako pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, był brak świadectw pracy w warunkach szczególnych za te okresy. Spełnienie pozostałych przesłanek wymaganych do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nie zostało natomiast przez organ emerytalny zakwestionowane.

Mając na uwadze powyższe w pierwszej kolejności Sąd zwrócił uwagę, że w myśl przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.: "Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru

stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Oznacza to, że świadectwo pracy wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych powyższą normą stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przy tym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska (w niniejszym postępowaniu ślusarz - spawacz), tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W świetle powyższego w celu wykazania stażu pracy w warunkach szczególnych wystarczające jest przedłożenie przez ubezpieczonego świadectwa pracy w warunkach szczególnych, w którym zakład pracy określi charakter pracy wg działu i pozycji wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

W niniejszym postępowaniu w ramach postępowania dowodowego Sąd dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego oraz w jego aktach osobowych ze spornych okresów zatrudnienia, a także w aktach osobowych R. A. -pracownika (...) w P.. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał Sąd także zeznaniom świadków oraz korespondującym z nimi zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków Sąd miał na względzie, że są oni osobami obcymi dla ubezpieczonego, które od wielu lat nie miały z nim kontaktu, i które nie mają żadnego interesu w tym by nieprawdziwie zeznawać na korzyść B. J., narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Zeznania przesłuchanych świadków były przy tym spójne i konsekwentne, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności. Nadto R. A. (1) zeznający na okoliczność warunków zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w P. ma już przyznane przez organ rentowy prawo do wcześniejszej emerytury (organ rentowy uwzględnił mu w stażu pracy w warunkach szczególnych okresy zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...)), a zatem nie można zarzucać mu, że był hipotetycznie także zainteresowany wynikiem sprawy, licząc że wpłynie ona na przyznanie i jemu świadczenia na takich samych zasadach jak w przypadku B. J..

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do przyjęcia, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych w następujących okresach zatrudnienia: od 15 lutego 1971 r. do 1 kwietnia 1974 r. w (...) na stanowisku montera, od 16 lipca 1976 r. do 15 września 1977 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku starszego technika budowy i kierownika robót oraz od 1 października 1977 r. do 25 marca 1987 r. w Przedsiębiorstwie (...) w K. kolejno na stanowiskach: kierownika obiektu, kierownika grupy robót oraz kierownika budowy.

Jeśli chodzi o pracę ubezpieczonego w okresie od 15 lutego 1971 r. do 1 kwietnia 1974 r. w (...) na stanowisku montera, to ubezpieczony wskazywał, że w ramach swoich obowiązków zajmował się wyłącznie montażem konstrukcji stalowych na wysokości pod bloki energetyczne elektrowni (...). Podawał, że do jego obowiązków należało skręcanie konstrukcji stalowych, obcinanie, łączenie styków – spawanie elektryczne. Prace wykonywał wyłącznie na wysokości powyżej 3m, gdyż pierwszy strop zaczynał się na poziomie 8-10 metrów. Zeznania ubezpieczonego, znalazły pełne potwierdzenie w zeznaniach świadka F. G., zatrudnionego w przedsiębiorstwie (...) na takim samym stanowisku jak ubezpieczony, a nadto także w dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego ze wskazanego okresu zatrudnienia. W szczególności w umowie o pracę z 15.02.1971 r. oraz karcie obiegujowej zmiany z 1971 r. jako zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko wpisano: „montera konstrukcji stalowych”. W ocenie Sądu tak ustalony zakres prac wykonywanych przez ubezpieczonego należało zakwalifikować jako wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A dział V poz. 5 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. tj. prac przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Nie uszło przy tym uwadze Sądu, że świadek F. G. wskazał, iż prace remontowe pracownicy zaczynali wykonywać od poziomu zerowego. Mając na uwadze powyższe, Sąd zbadał, czy faktycznie ubezpieczony w spornym okresie wykonywał prace przy montażu konstrukcji stalowych wyłącznie na wysokości. Mając na uwadze wyjaśnienia świadka i samego ubezpieczonego, Sąd uznał, że fakt sporadycznego wykonywania przez ubezpieczonego pracy na ziemi (który niewątpliwie miał miejsce), w sytuacji, gdy czynności te

miały charakter przygotowawczy do dalszego montażu konstrukcji, nie miał znaczenia przy ocenie spełnienia przez ubezpieczonego warunków do uznania jego pracy świadczonej w (...) za pracę w warunkach szczególnych. Co więcej w piśmie z dnia 23 października 2012 r., skierowanym do Sądu przez aktualnego przechowawcę akt osobowych ubezpieczonego, wskazano przedsiębiorstwo (...) specjalizowało się w budowach elektrowni i dużych zakładów przemysłowych, w związku z czym monterzy pracowali na wysokościach przy montażu konstrukcji metalowych.

Odnośnie okresu zatrudnienia od 16 lipca 1976 r. do 15 września 1977 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku starszego technika budowy i kierownika robót, Sąd ustalił, że w tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę, o której mowa w wykazie A dziale XIV, dotyczącym prac różnych, pod pozycją 24 „dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze, że z wyjaśnień ubezpieczonego wynikało, że w ramach zajmowanego stanowiska nadzorował właśnie takie prace. Nie uszło uwadze Sądu, że zeznania ubezpieczonego, jako osoby najbardziej zainteresowanej pozytywnym rozstrzygnięciem niniejszej sprawy, mogłyby być choćby z tego powodu uznane za mało wiarygodne, jednak znalazły one pełne potwierdzenie w zeznaniach świadka R. A.. Wprawdzie zeznania tego świadka były dość lakoniczne, to jednak należało mieć na uwadze dodatkowo to, że świadek ten w omawianym przedsiębiorstwie był zatrudniony m.in. na tożsamyh stanowiskach jak ubezpieczony, tj. pracował jako starszy technik budowy, kierownik robót. W jego przypadku pracodawca (aktualnie już nieistniejący) potwierdził jednak w wystawionym świadectwie pracy w warunkach szczególnych, że prace wykonywane przez R. A. na tych stanowiskach były pracami w warunkach szczególnych – tj. pracami przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz. 24). W świadectwie wskazano, że sprawował on dozór inżynieryjno – techniczny nad pracownikami wykonującymi prace wymienione w dziale V wykazu A: 1. roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, 2. budowa oraz remont chłodni kominowych i kominów przemysłowych, 3. prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, 4. prace zbrojarskie i betoniarskie, 5. prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, 6. prace malarskie konstrukcji na wysokości oraz w dziale XIV: 5. prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - posługiwanie się przyrządami optycznymi (niwelatory i teodolity), 12. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym. Wskazano, że R. A. nadzorował prace robotników budowlanych, kopaczy, izolatorów, monterów sieci cieplnych, monterów izolacji budowlanych, monterów wentylacji i klimatyzacji, monterów instalacji wodnokanalizacyjnych, instalacji grzewczych, instalacji przemysłowych, monterów kotłów i armatury przemysłowej, instalacji stacji uzdatniania wody, instalacji odpylania o odsiarczania, monterów konstrukcji stalowych, spawaczy, operatorów sprzętu ciężkiego. Organ rentowy uwzględnił R. A. okres zatrudnienia w (...) w P. do stażu pracy w warunkach szczególnych. Jako, że świadek wskazał, że takie same prace jak on wykonywał ubezpieczony, Sąd uznał, że możliwe było uznanie, że również prace wykonywane przez ubezpieczonego w spornym okresie należało zaliczyć do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Takie ustalenie znajduje zresztą pośrednie potwierdzenie w zakresie czynności znajdującym się w aktach osobowych ubezpieczonego z omawianego okresu zatrudnienia. Z dokumentu tego wynika bowiem, że do obowiązków ubezpieczonego miało należeć przede wszystkim kierowanie całokształtem prac nadzorowanego odcinka, zabezpieczenie środków produkcji w postaci sprzętu i materiałów, sprawowanie nadzoru nad terminowym rozliczaniem robót, kontrolowanie i nadzorowanie prawidłowego i ekonomicznego wykorzystania przydzielonych środków produkcji, kontrola stanowisk roboczych pod względem BHP, kontrola jakości wykonanych robót, a dodatkowo - opracowywanie harmonogramów zapotrzebowań, zabezpieczenie dokumentacji technicznej, sporządzanie rozliczeń finansowych, rozliczeń materiałowych, prowadzenie dziennika budowy. Mając na uwadze powyższe Sąd zwrócił uwagę, że skoro w świadectwie pracy w warunkach szczególnych dotyczącym okresu zatrudnienia R. A. w latach 1970-2001 pracodawca wskazał, że organizacją budowy, przygotowaniem produkcji, finansami, ekonomiką, kontrolą kosztów i sprawami socjalnymi zajmowały się wyspecjalizowane służby, nad całością których pieczę sprawowało Biuro (...), które dbało i nadzorowało terminowość realizacji prac, ponoszone koszty, sprawy pracownicze. W świetle powyższego skoro ubezpieczony pracował na takim samym stanowisku jako R. A., tyle że w znacznie krótszym okresie, należało uznać, że zarówno zakres jego obowiązków, jak i warunki wykonywania pracy były identyczne jak w przypadku R. A.. Tym samym okazjonalne wykonywanie prac „biurowych”, ściśle wiążących się

jednak z wykonywaną cały czas pracą w szczególnych warunkach, nie stanowiło do przeszkody, by uznać, że pracę w szczególnych warunkach B. J. wykonywał „stale” i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wreszcie odnośnie okresu zatrudnienia od 1 października 1977 r. do 25 marca 1987 r. w Przedsiębiorstwie (...) w K. kolejno na stanowiskach kierownika obiektu, kierownika grupy robót oraz kierownika budowy, Sąd uznał, że materiał dowodowy okazał się wystarczający dla ustalenia, że także i w tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę, o której mowa w wykazie A dziale XIV załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., dotyczącym prac różnych, pod pozycją 24, tj. „dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” oraz pracę o której mowa w wykazie A dział V poz. 5 tj. prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że na początku zatrudnienia ubezpieczony pracował jako technik budowy w szklarniach w K.. Ubezpieczony wskazał, że w tym czasie nadzorował prace przy montażu rurociągów zasilających z elektrowni do W., gdzie znajdowały się szklarnie. Rurociągi były budowane na wysokości 6-7 metrów nad drogą. Do zadań ubezpieczonego należało przygotowanie tych prac i bezpośredni nadzór nad ich wykonaniem. Ubezpieczonemu podlegali spawacze oraz monterzy konstrukcji stalowych. Powyższe potwierdził świadek G. Ś., który pracował przy tej budowie na tożsamym stanowisku jak ubezpieczony, tyle że nadzorował inny odcinek robót.

Z kolei od stycznia 1978 r. ubezpieczony został skierowany do pracy na terenie działających już w tym czasie Zakładów (...) w P.. Również w tym czasie do obowiązków ubezpieczonego miały należeć prace związane z bezpośrednim dozorem inżynieryjno – technicznym nad pracownikami wykonującymi bezpośrednio prace wymienione w wykazie. Ubezpieczony w ramach swoich obowiązków na terenie działających zakładów chemicznych nadzorował bowiem montaż przepompowni ścieków kwaśnych, montaż stacji uzdatniania wody oraz trzech zbiorników stalowych przy tej stacji o pojemności około 50.000 m³ przeznaczonych do magazynowania wody zdemineralizowanej, budowę konstrukcji stalowych i rurociągów technologicznych w drodze numer (...). Budowana przepompownia była przepompownią otwartą, montaż odbywał się w głębokich wykopach - na głębokości 12, 14 metrów. Ubezpieczony nadzorował wówczas bezpośrednio prace monterów, spawaczy i operatorów dźwigów. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy - osiem godzin dziennie, a czasem dłużej - nawet czternaście godzin dziennie. Powyższe okoliczności potwierdzili świadkowie P. P. oraz G. Ś.. Przyjąć zatem należało, że w tym czasie ubezpieczony z pewnością nadzorował pracowników wykonujących prace wymienione w wykazie, w szczególności: dział V: poz. 1. Roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, poz. 3 prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, poz. 4. Prace zbrojarskie i betoniarskie, poz. 5. Prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, poz. 6. Prace malarskie konstrukcji na wysokości dział XIV poz. 12. Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Co więcej w tym miejscu wyraźnie należy zaakcentować, że we wskazanym okresie ubezpieczony pracował na terenie działających już w tym czasie zakładów (...) w P.. W zakładach tych wykonywano prace wymienione w dziale IV wykazu A. A zatem również i z tej przyczyny należało uznać, że ubezpieczony wykonywał dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” (stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy).

Nie uszło uwadze Sądu, że ubezpieczony wskazał, że w okresie kiedy pracował na terenie Zakładów (...), podlegały mu dodatkowo budowy w Ś., G. i w S.. W Ś. były prowadzone prace w porcie, w G. – budowa kotłowni, na terenie S., - doprowadzenie ciepłika pod budynki przy ulicy (...). Na stałe ubezpieczony przebywał na terenie (...) P., do Ś. czy G. jeździł co jakiś czas, np. co dwa miesiące na jeden dzień. Na co dzień na tych budowach bezpośredni nadzór wykonywali podlegli ubezpieczonemu brygadziści i inspektor nadzoru. Kiedy ubezpieczony przebywał na tych budowach, do jego obowiązków należała kontrola postępów prac. Kiedy nadzorował budowy w S. organizował pracę tak, że w P. był do 13-14.00, potem jechał do S. na 1-2 godziny i z powrotem wracał do P.. Szacunkowo około 70% czasu spędzał w P., a resztę na pozostałych budowach. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że również w czasie kiedy przebywał na budowach w Ś., G. czy w S. ubezpieczony wykonywał bezpośredni dozór inżynieryjno-techniczny o którym mowa w dziale XIV poz. 24 rozporządzenia RM z 7.02.1983r. Na budowach tych również wykonywano prace

wymienione w wykazie. W tym miejscu podkreślenia przy tym wymaga, że pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej (tak: wyrok Sadu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r. II UK 103/11). Jeśli więc ubezpieczony przez część zmiany (dniówki) pracował na terenie Zakładów (...), a przez część zmiany wykonywał prace na innych budowach, na których wykonywano prace wymienione w wykazie, to nie pozbawiało to jego pracy przymiotu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy.

Dalej Sąd zwrócił uwagę, że z akt osobowych ubezpieczonego wynika, że w listopadzie 1984 r. powierzono mu prowadzenie budowy Centrum Onkologii w W.. Z wyjaśnień ubezpieczonego wynika, że zajmował się tam bezpośrednim nadzorem nad budową rurociągów zasilających, rurociągów c.o., kanalizacji, odpływów, konstrukcji pod wymienniki i pompy. W ocenie Sądu także tak ustalony zakres prac wykonywanych przez ubezpieczonego należało zakwalifikować jak wykonywanie pracy w warunkach szczególnych o której mowa w wykazie A dział XIV poz.24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Nie uszło przy tym uwadze Sądu, że z ustaleń stanu faktycznego dokonanych w oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz świadków wynika, że w zakresie swych obowiązków ubezpieczony – zatrudniony jako kierownik – wykonywał również prace związane z dokumentowaniem prac, jednocześnie jednak z materiału dowodowego wynika, że prace te miały marginalny/okresowy charakter, gdyż większość czasu ubezpieczony jako kierownik spędzał bezpośrednio na terenie zakładu nadzorując wykonywanie prac budowlanych. Okoliczność ta nie mogła mieć wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Jak już bowiem wyjaśniano wyżej, nawet przy przyjęciu, że ubezpieczony wykonywał pewne czynności w warunkach nienarażających go bezpośrednio na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie oznacza to jeszcze, iż ubezpieczony nie wykonywał czynności „dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w pełnym zakresie czasu pracy. Sąd Najwyższy rozstrzygał już zresztą wielokrotnie problem zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach czynności biurowych pracowników wymienionych w poz. 24 działu XIV Wykazu A załącznika do rozporządzenia. W szczególności w wyroku z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 (LEX nr 509022) Sąd Najwyższy stwierdził, że czynności dozoru inżynieryjno-technicznego lub kontroli, wymienione w poz. 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia, to czynności wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Odstępstwa od tej reguły mogą dotyczyć czynności ściśle związanych ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część lub innych krótkotrwałych przerw w narażeniu na działanie takich czynników spowodowanych np. udziałem w koniecznym szkoleniu. Z kolei w wyroku z dnia 24 września 2009 r. (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeśli czynności ogólnej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (sygn. akt II UK 243/08. Lex nr 550990) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią

integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżyniersko-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Odróżnić jedynie należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżyniersko - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07 (LEX nr 375610). Wynika więc z powyższego, że pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki, można uznać, że dana osoba wykonuje pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jeżeli są to czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego immanentną cechę (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 marca 2010 r., II PK 258/09 oraz wyrok z dnia 17 stycznia 2012 r. I UK 189/11). Ponadto w wyroku z dnia 5 października 2011 r., II UK 48/11 Sąd Najwyższy przyjął, że zaliczenie okresu pracy do uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu nie jest uzależnione od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni nadzór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji (zob. także powołane tam orzeczenia Sądu Najwyższego). Jak zatem widać w orzecznictwie Sądu Najwyższego doszło do wykształcenia jednolitego poglądu o możliwości przyjęcia, że praca jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, pomimo wykonywania niektórych czynności w warunkach niewystępowania bezpośredniego narażenia na szkodliwe czynniki dla zdrowia.

Dalej Sąd zwrócił uwagę, że z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego z omawianego okresu zatrudnienia wynika, że w końcowym okresie zatrudnienia w latach 1985-1987 był on kierowany do prac na budowach eksportowych. I tak, w okresie od 29 lipca 1985 r. do 4 października 1985 r. ubezpieczony oddelegowany był do pracy na budowie eksportowej w Austrii, w okresie od 19 października 1985 r. do 15 sierpnia 1986 r. - do pracy na budowie eksportowej w NRD, zaś od dnia 12 stycznia 1987 r. do 11 lutego 1987 r. - do pracy na budowie eksportowej w RFN. Z zeznań ubezpieczonego, mających częściowo oparcie także w zgromadzonych dokumentach, wynikało jednak jednoznacznie, że również na tych budowach B. J. pracował w warunkach szczególnych, gdyż zarówno w Austrii, jak i NRD pracował fizycznie jako monter konstrukcji stalowych, wykonując pracę na wysokości, nieraz wymagającą spawania. W ocenie Sądu tak ustalony zakres prac wykonywanych przez ubezpieczonego należało zakwalifikować jako wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A dział V poz. 5 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., tj. prac przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Z kolei na budowie eksportowej w RFN, pracował przy budowie domów – pracował wówczas jako monter rurociągów, monter instalacji c.o., monter wentylacji. Wszystkie te prace wymienione są w rozporządzeniu RM z dnia 7 lutego 1983 r. jako prace w warunkach szczególnych.

Ponadto z dokumentacji przedłożonej w toku postępowania sądowego wynika, że w czasie pracy w NRD od 21.10.1985 r. powierzono ubezpieczonemu obowiązki brygadzysty. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że sama w sobie okoliczność, iż ubezpieczony był brygadzystą nie uniemożliwiła zaliczenia spornego okresu zatrudnienia ubezpieczonego do stażu pracy w warunkach szczególnych, zwłaszcza gdy ubezpieczony był brygadzystą pracującym na równi z pozostałymi pracownikami. Co więcej wskazać należy, że w powoływanym wyżej rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewidziano, iż pracami w warunkach szczególnych są także prace związane bezpośrednio z nadzorowaniem pracowników wykonujących prace wymienionych w załączniku do rozporządzenia.

Powyższe zdaniem Sądu pozwala na uznanie, że w spornych okresach ubezpieczony w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych, wykonując w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki pracownika zajmującego się montażem konstrukcji stalowych na wysokości oraz dozorem techniczno-inżynierskim na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a więc – w

konsekwencji (łącznie z okresami uznanymi przez organ rentowy - że legitymuje się on okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych łącznie przekraczającym 15 lat.

W tym stanie rzeczy, na podstawie, art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sposób określony w sentencji wyroku.